

Voisé, Waldemar

"Nikolaus von Kues. Wissenschaftliche Konferenz des Plenums der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin anlässlich der 500. Wiederkehr seines Todesjahres. Referate und Diskussionsbemerkungen", Berlin 1965 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/4, 830

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z zauważonych paru błędów drukarskich szczególnie mylące są dwa. Na s. 322 zamiast „siły wychowawcze” (!) powinno być chyba „siły zachowawcze”, na s. 370 zaś, zamiast oddziaływania „pomiędzy światem a atomem” powinno być oddziaływanie „pomiędzy światłem a atomem”.

Stanisław Szpikowski

Nikolaus von Kues. Wissenschaftliche Konferenz des Plenums der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin anlässlich der 500. Wiederkehr seines Todesjahres. Referate und Diskussionsbemerkungen. Akademie-Verlag, Berlin 1965, ss. 57.

Fascynująca postać Mikołaja z Kuzy przyciąga raz po raz uwagę historyków kultury i umysłowego rozwoju ludzkości. Przed kilku laty poglądy tego myśliciela — zamykającego średniowiecze i otwierającego renesans — przypomniał Bogdan Suchodolski w książce o „Narodzinach nowożytnej filozofii człowieka”, ukazując go na tle problemów wiążących się z filozoficznymi podstawami „królestwa ludzi”. Teraz zaś pojawia się niewielka książeczka w całości poświęcona Kuzańczykowi.

Dla uczczenia 500 rocznicy jego śmierci (1464 r.) Niemiecka Akademia Nauk w Berlinie urządziła konferencję naukową poświęconą twórczości Mikołaja z Kuzy. Omawiany tomik zawiera właśnie dokumentację tej konferencji: trzy referaty i sześć głosów dyskusyjnych.

Edward Winter nakreślił sylwetkę Mikołaja z Kuzy na tle pełnej sprzeczności epoki w której myśliciel żył i tworzył; ukazał więc kolejno lata jego studiów filozoficznych, prawniczych i teologicznych, liczne podróże, udział w soborze bazylijskim, a przede wszystkim podejmowane przez niego próby pojednania wszystkich wyznań. Robert Rompe i Hans-Jürgen Treder ukazują postać Kuzańczyka jako badacza natury, a w szczególności znaczenie jego badań dla kształtowania się nowożytnej kosmologii i eksperymentalnej fizyki. W oparciu o metody ilościowe i akcentując silnie wielką rolę praktyki w procesie poznawania świata, Mikołaj z Kuzy stał się m.in. pionierem nowożytnych badań meteorologicznych, geologicznych i biofizycznych. Metodologiczne założenia myśliciela omawia Georg Klaus, szeroko rozwijając zagadnienie „jedności przeciwieństw” jako fundamentu logicznego myślenia Kuzańczyka.

Nie licząc drobniejszych przyczynków dyskusyjnych, dwa głosy w dyskusji wysuwają się na czoło. Heinrich Grell przedstawia matematyczną symbolikę i refleksje na temat pojęcia nieskończoności, a Leon Stern działalność Mikołaja z Kuzy jako dyplomaty związanego z polityką Kościoła.

Jak widać, ta niewielka książeczka zawiera sporo materiału dotyczącego szeregu zagadnień w czasach panowania dwóch tendencji — matematyzacji ludzkiej wiedzy i prób integracji nauki. Mikołaj z Kuzy wiąże się z rozwojem obu tych nurtów, które charakteryzują także i naszą epokę.

Waldemar Voisé

Iz istorii słow i słowarij. Oczerki po leksikologii i leksikografii. Izdatielstwo Leningradskogo Uniwersiteta, Leningrad 1963, ss. 182.

Kiedy w 1968 r. dobiegają końca prace redakcyjne nad międzynarodowym słownikiem lingwistycznym zawierającym 3 tysiące terminów w 10 językach słowiańskich, podjęte na wniosek międzynarodowego zjazdu slawistów w 1961 r.